

Arbejdet i Orpigaq, Kangerlussuaq

Hvidbog

2017

Foto: Jonas Bræmer-Jensen

Udgivelsesår: 2017
Udgivelsessted: Århus

FORORD	2
INDLEDNING	3
HVAD VAR PROJEKTETS FORMÅL?	4
PÆDAGOGIKKEN PÅ ORPIGAQ	5
KOGNITIV TILGANG	5
NARRATIV TILGANG	5
FASTE STRUKTURER OG RAMMER	6
KONSEKVENSPÆDAGOGIK	6
RELATIONSPÆDAGOGIK	7
DEN AKTUELLE SITUATION I DET PÆDAGOGISKE BEHANDLINGSARBEJDE	7
SAMARBEJDET MED TILSYNET OG KOMMUNERNE	8
STATUS OG EVALUERING AF PROJEKTETS HIDTIDIGE FORLØB	9
LOVENDE PRAKSIS	11
PROBLEMSTILLINGER HOS DE UNGE	15
HVOR HAR ORPIGAQ HAFT STØRST SUCCES?	16
HAR ORPIGAQ VÆRET DYGTIGST TIL AT BEHANDLE DRENGE ELLER PIGER?	16
BARRIERER, FORHINDRINGER OG MÅDER AT IMØDEGÅ DEM PÅ	17
SKOLETILBUD	17
EFTERVÆRN OG UDSLUSNING	19
ØVRIGE BARRIERER OG UDFORDRINGER	20
FREMADRETTEDE INPUT OG ANBEFALINGER	22
RESSOURCER	22
ORGANISATION	23
YDELSER	24
OMDØMME	25
AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER	26

Forord

I denne hvidbog præsenteres en erfaringsopsamling, der fortæller om, hvad projektet Orpigaq er lykkedes med i forhold til ressourcer, organisation, ydelser og effekt og hvilke barrierer og forhindringer, der har været undervejs, og hvordan de er blevet imødegået. Og hvad der på baggrund af erfaringerne kan komme med forslag og anbefalinger til.

Der vil også være en beskrivelse af den pædagogik, der anvendes i behandlingsarbejdet med fokus på, hvad der virker. Og på hvor Orpigaq 'ligger' i forhold til det, man kan kalde 'Lovende praksis'.

Udslusningstilbud og arbejdet med etablering af udslusning vil ligeledes blive tematiseret, da det er så vigtigt for, at det, der virker i behandlingsarbejdet, også understøttes af efterfølgende praksis, når den unge udskrives fra opholdsstedet Orpigaq. For ellers risikerer man jo, at det, der er investeret, ikke fører til de ønskede resultater eller ligefrem, at det bliver et skridt frem og to tilbage for den unge, hvad ingen kan være interesseret i. Det er en del af opgaven i projektet Orpigaq, at der sker en udbredelse af viden om projektet til relevante parter i Grønland og Danmark. Og denne hvidbog skal ses i den sammenhæng.

Når vi kalder det en hvidbog, er det fordi, det er en dokumentation, der skal formidle vigtig viden om status i projektet. Og fordi hvidbøger traditionelt omhandler politikområder, der har høj prioritet, og det har det sociale arbejde med udsatte børn og unge i Grønland. Hvidbøger kan betragtes som en slags handleplaner og forslag til, hvad der nu kan gøres og udformes på baggrund af de høstede erfaringer.

Projektet er støttet af Villum Fonden, med hvem der i hele projektperioden har været et tæt samarbejde, og uden hvem det ikke havde været muligt at realisere projektet. Projektet er desuden støttet af OAK Foundation Denmark.

Hvidbogen henvender sig til alle, der er involveret i at arbejde med udsatte børn og unge i Grønland. Det vil sige fagfolk, sagsbehandlere i kommunerne, ledere i kommunerne, uddannelsesområdet og skoleområdet i Grønland, de relevante departementer, bygdebestyrelsen i Kangerlussuaq og det politiske niveau i øvrigt. Ambitionen med hvidbogen er at dokumentere det arbejdsgrundlag, Orpigaq hviler på og at konkretisere metoder og tilgange i arbejdet, så andre kan gøre brug af de høstede erfaringer i forbindelse med behandlingsarbejde af unge udsatte grønlændere i Grønland. Netop det at de unge i Orpigaq ikke har skullet til Danmark for at modtage behandling har været en af projektets målsætninger. Det at de vanskeligste unge også skal kunne rummes i behandling i Grønland er et afgørende skridt i det socialpædagogiske arbejde i Grønland.

Udarbejdelsen af hvidbogen er udført for Orpigaq af INPRACTICA ApS, Nanna Frost.

Trine Hounsgaard Pfeiffer
Februar 2017

Indledning

Opholdsstedet Orpigaq i Kangerlussuaq i Grønland åbnede i december 2012 og havde dermed eksisteret i 4 år og 2 måneder, da Hvidbogen blev skrevet.

Institutionen er etableret af Fonden Kanonen med støtte fra Villum Fonden. Projektet er planlagt som femårigt og har som mål dels at hjælpe de unge, der bor i Orpigaq i projektperioden og dels at skabe en bæredygtig institution, som kan overdrages til grønlænderne og det grønlandske samfund, når projektperioden er afsluttet. Projektperioden er - efter ansøgning til Villum Fonden pr. 26 januar 2016 - forlænget med foreløbig et år - frem til 15. november 2017. Når projektet er forlænget, skyldes det, at projektets kompleksitet og de udfordringer, projektet har været en del af, har været omfattende.

Formålet med projektet var i den overordnede projektbeskrivelse beskrevet på følgende måde:

1. At skabe et socialpædagogisk behandlingssted i Grønland, der gør, at grønlandske børn får det behandlingstilbud, de har brug for og ikke skal sendes til Danmark for at få behandling, men kan få et tilbud i nærområdet.
2. At uddanne grønlænderne til selv at kunne løse deres sociale problemer dels ved konkret oplæring i socialpædagogisk praksis og dels ved kompetencegivende uddannelse indenfor socialpædagogik.

Organisationen har i perioden udviklet sig både organisatorisk, ledelsesmæssigt, personalemæssigt, pædagogisk og konkret i forhold til de børn, der bor på Orpigaq. Også de unge har udviklet sig, så der har været god effekt af behandlingsarbejdet.

På nuværende tidspunkt er institutionen fuldt belagt med 10 børn fordelt i to afdelinger. Aldersmæssig er de unge mellem 13 og 18 år. De kommer fra henholdsvis Qeqqata (2 unge), Kujalleq (2 unge), Qaasuitsup (1 ung) og de øvrige 5 fra Sermersooq. Mønsteret er således, at de unge fortrinsvis kommer fra større byer i Grønland. Der er venteliste og pres i forhold til at tage flere unge ind i projektet end de 10, projektet er normeret til.

I alt har 27 unge været indskrevet på Orpigaq fra start til nu.

Antal unge i Orpigaq fra december 2012 – oktober 2016, fordelt på piger og drenge

	2012	2013	2014	2015	2016
Drenge		5	3	9	10
Piger	1	8	7	4	2
I alt	1	13	10	13	12

Det ses tydeligt, at der har været et markant skift i forhold til køn, hvor det i starten mest var piger, mens det nu mest er drenge.

Institutionen består af to afdelinger, som fysisk er på hver sin etage af Orpigaqs bygning i Kangerlussuaq. Bygningen er meget anvendelig til sit formål med lange gange med værelser på begge sider, mange toiletter og industrikøkkener, hvor man kan lave mad til mange. Det særlige forhold gør sig gældende, at den del af personalet, der arbejder i rul, fordi de bor på kysten eller i Danmark og arbejder i rul på 28 dage, bor i samme bygning som de unge. At arbejde i rul betyder, at man er på arbejde i 28 dage og derefter har fri i 28 dage. Og det

kræver noget ganske særligt at være så tæt på hinanden både arbejdsmæssigt og privat. For de unge giver det naturligvis fordel i forhold til, at medarbejderne er der så lang tid af gangen, men for personalet kræver det, at man har velfungerende copingstrategier, der gør det muligt også at restituere, selvom man bor på sit arbejde. Ellers holder man ikke til arbejdet og bliver en del af statistikken over dem, der ikke kunne fastholdes som medarbejdere på Orpigaq.

Der var flere grunde til, at institutionen blev placeret i Kangerlussuaq. Dels blev det vurderet til at være et sted uden de helt store fristelser og med fravær af et natteliv, der kunne forstyrre unge udsatte, dels har det økonomisk betydning, at Kangerlussuaq er første destination efter Danmark. Initiativtager finder stadig, at beliggenheden er den rigtige, fordi det har stor betydning, at projektet kan drives rentabelt både nu og senere. Lå projektet i Nuuk, ville det hver gang koste en flybillet mere for at komme dertil og fra. Der var altså gode grunde til placeringen, men den har ikke været uden udfordringer. Dem kommer vi nærmere ind på i det følgende afsnit.

Personalesituationen er nedenfor opgjort, så man kan følge udviklingen fra november 2013 og frem til november 2016.

Ansatte i Orpigaq	November 2013	Maj 2014	September 2015	November 2016
Antal ansatte medarbejdere	12 personer	12 personer	14 personer *	13 personer *
Antal lokalt ansatte	3 personer	3 personer	3 personer	3 personer
Antal tilknyttede vikarer	3 personer	3 personer	2 personer	4 personer
Antal nattevagter	1 person	2 personer	0	1 person
Antal nattevagtvikarer	2 personer	0	1 person	1 person
Antal madmor	0	1 person	1 person	1 person
Antal tilknyttede medarbejdere i alt	21 personer	21 personer	21 personer	23 personer

* Inkl. daglig leder og øverste leder og 3 i rul fra kysten

Der har i projektets levetid været en høj personaleomsætning, som der er blevet anvendt meget tid på at få nedsat, fordi den på alle måder er kostbar. Orpigaq er i stigende grad i stand til at tiltrække grønlandsk arbejdskraft og nu også en leder, der er der på fuld tid. 6 af de ansatte er grønlændere, hertil kommer 2 vikarer, der er grønlændere, dvs. 8 grønlandske medarbejdere er tilknyttet. Så højt har tallet ikke været før nu. Det må i den grad hilses velkommen. Næste ansættelse i rul skal også være grønlandsk. Personaleomsætning i Grønland er på et højt niveau, og det påvirker naturligvis i høj grad ydelsen. Orpigaq adskiller sig ikke fra øvrige opgørelser på høj personaleomsætning i Grønland.

Hvad var projektets formål?

Udgangspunktet for projektet var en analyse og evaluering af døgninstitutionsområdet i Grønland, som Deloitte udarbejdede og afleverede till Departementet for Sociale Anliggender, Grønlands Selvstyre 11. februar 2011. I rapporten stod der bl.a.:

“Over de sidste 20 år har der været en forholdsmeæssig stor stigning i antallet af anbragte børn. I 2010 var der ca. 7 % af alle børn mellem 0 og 17 år således anbragt. Grønland har dermed den største procentdel af anbragte børn og unge i Norden. Størstedelen af de anbragte børn er anbragt i plejefamilier, mens knap en fjerdedel af det samlede antal anbragte børn og unge var anbragt på en døgninstitution”. p.9.

Og videre hedder det:

”Af de børn og unge med sociale vanskeligheder, der er anbragt på en døgninstitution, har ca. halvdelen, ifølge institutionerne, problemer med udadreagerende adfærd og/eller tilpasningsproblemer. Cirka en femtedel udviser kriminell adfærd, og næsten en fjerdedel er selvskadende eller udviser opmærksomhedsøgende adfærd. Tilsvarende har mange problemer med indadreagerende adfærd og/eller tilpasningsproblemer. Det er alle målgrupper, der typisk karakteriseres som *behandlingskrævende*”, *ibid.*

På baggrund af denne rapport, blev der udarbejdet en SFI-rapport i 2011 med titlen *Den sociale indsats for børn og unge i Grønland*. SFI-rapporten blev støttet af Villum Fonden.

Med disse 2 rapporters data og en viden om, at der var en meget stor venteliste for børn, der ikke kunne rummes i eksisterende grønlandske institutioner, og hvis eneste mulighed derfor var at blive anbragt i Danmark - hvis de altså blev anbragt - forekom det nødvendigt, at der fulgte handling, når det bedste for børnene selvfølgelig ville være at blive anbragt i deres eget land. Efter rapporterne var udkommet, var der ingenting sket for at afhjælpe i forhold til børnene. Et af de forhold, der kom lys på var, at der bl.a. var 6 års ventetid på psykiatrisk udredning af børnene.

Det var de forhold, der var udløsende for ønsket om at gøre noget ved det i praksis. Formålet med projektet var altså at bidrage til at løse nogle af de problemer, der er nævnt i rapporterne. I denne hvidbog skal vi se på, hvordan det er gået, men først skal vi se på de pædagogiske metoder, der anvendes på Orpigaq.

Pædagogikken på Orpigaq

Orpigaq arbejder kort beskrevet

- kognitivt
- narrativt
- med faste strukturer og rammer
- med konsekvenspædagogik i form af positive og negative konsekvenser
- med relationspædagogik, der spiller en afgørende rolle i behandlingsarbejdet

Kognitiv tilgang

I den kognitive tilgang er man optaget af, hvordan tanker, følelser og handlinger påvirker hinanden.

Kognitiv metode tager udgangspunkt i nutiden og problemer, man oplever lige nu. Gennem arbejde med den unges tankemønstre og adfærd søger man at ændre på disse, hvor de er uhensigtsmæssige. I kognitiv metode er man som professionel ofte aktiv og anvisende i forhold til, hvad der vil være godt for den unge, eksempelvis at arbejde med at øve sig på, hvad man skal gøre for at modgå problemer.

Narrativ tilgang

Her arbejder man med at udfolde den unges levede liv og de fortællinger og identitetskonklusioner, det har givet anledning til. I det narrative arbejde er man optaget af at skabe mulighed for flere og måske anderledes fortællinger om ens oplevelser, der kan give anledning til nye handlemuligheder fremadrettet i livet. I narrativ metode er man mere

tilbageholdende med sine egne ideer om, hvad der vil være nyttigt for den unge og i stedet optaget af at holde den unges erfaringer, færdigheder og intentioner i fokus og gennem det gøre det muligt, at den unge finder egne veje at gå, hvor der er forstærket fokus på de ressourcer, den unge har, men som den unge måske slet ikke har øje for.

Narrativ praksis har fokus på dominerende fortællinger i menneskers liv. De fortællinger, en person fortæller om sig selv og andre, har effekt på personens identitet, relationer og mulige handlinger.

Narrative samtaler fokuserer også på de problemer, som mennesker oplever. Fokus er ikke på problemernes årsager, men på deres historie og på deres effekter, så de unge gradvist kan komme i bedre kontakt med værdierne i eget liv som ballast til at tage hånd om eget liv. Det handler om at skabe meningsfuldhed i børnenes og de unges liv, at styrke deres fortællinger om eget værd, egne styrker, egne initiativer, færdigheder og handlinger, så de kan tage større ansvar for deres eget liv.

Faste strukturer og rammer

Der er i anbringelsen en omfattende grad af struktur, ro og orden i form af dagsstruktur, der virker ned på mikroniveau. Arbejdet med at kunne indgå i strukturen er en forudsætning for de næste skridt: nemlig relationsarbejdet og arbejdet med de sociale færdigheder, der igen er en nødvendig del af forberedelsen til senere skoledeltagelse eller arbejde.

Konsekvenspædagogik

Konsekvenspædagogikken er det helt grundlæggende element i Orpigaq. Det er det element, som flest af de involverede drager frem, når de skal fortælle, hvad der er det centrale i Orpigaqs pædagogik.

Elementer der anvendes i behandlingsarbejdet i praksis i Orpigaq er

1. At have en kontaktperson
2. En etableret dagsstruktur
3. Den unges fokuspunkter
4. Aflyst dag
5. At gå på værelset
6. Ungemøder
7. Time-out
8. Refleksionssamtaler
9. Konsekvens i form af adfærdsmodifikation
10. Belønning
11. Feedback
12. Anerkendelse
13. Sommerhustur som belønning
14. Sommerhustur som behandlingstur - del af nødvendig adfærdsmodifikation
15. Mål og handleplaner for hver enkelt ung
16. At skabe en betydningsbærende relation
17. Skærmning af den unge
18. Aktiviteter i naturen: vandretur, camping, jagt, fisketur, gå en tur
19. Zonearbejde
20. Arbejdsdusør

21. At overholde husregler
22. Arbejdspraktik i bygden, hvis det går godt med den unge
23. Aflyst udetid
24. Genvinde aflyst udetid, hvor man må bevæge sig udenfor Orpigaq uden voksenopsyn
25. Orpigaq som kontantfri zone

Relationspædagogik

Meget udvikling sker via relationer med den unge. Og derfor er det vigtigt, at alle medarbejdere har fokus på værdien af at kunne arbejde med at indgå i en ligeværdig relation med den unge. I en ligeværdig relation tillægges begge parter synspunkter, følelser, oplevelser og selvforståelse værdi.

Og det har betydning i det pædagogiske arbejde. Men medarbejderne er ikke sidestillede med de unge. Det er de bevidst om. De påtager sig rollen som deres vejviser. I det pædagogiske arbejde og i relationsarbejdet møder de unge medarbejdere, der er autentiske og empatiske og som oprigtigt ønsker at involvere sig i deres liv. Som medarbejder påtager man sig det ansvar at opdrage et ungt menneske. Det betyder, at den unge bliver konfronteret med sin adfærd og løbende guides og vejledes hen imod en mere positiv udvikling. Man skal være bevidst om vigtigheden af at være der for de unge i svære perioder, der kan opstå i deres liv. Orpigaq følger en række principper, man som medarbejder skal tage højde for i opbygningen af relationen mellem voksen og ung. Blandt andet skal man følge Orpigaqs *værdigrundlag*. Man skal kunne være en voksen, som den unge kan stole på, og man må ikke være konfliktsky i det arbejde. Det, den unge skal omgives af, er omsorgsgivende, troværdige, robuste, motiverende og professionelle voksne.

Det der er ganske særligt i Orpigaqs arbejde er, at medarbejderne er der 28 dage i træk, og det har en meget stor betydning for relationsarbejdet, som ellers naturligvis præges af, at medarbejder går hjem til sin familie og kommer igen med visse og nogenlunde faste mellemrum.

Den aktuelle situation i det pædagogiske behandlingsarbejde

De nævnte tilgange har mere eller mindre været en del af Orpigaqs pædagogiske metode fra starten, men der er sket ændringer og justeringer undervejs. Konsekvenspædagogikken er stadig det helt afgørende fundament, og det har vist sig, at den har god effekt i forhold til de unge. Men der er kommet stigende fokus på den narrative tilgang. Det skyldes flere ting. Dels har metoden vist sig effektiv i arbejdet med udsatte unge i mange lande, dels vurderes den til at være særlig velegnet til arbejdet med grønlandske unge. Det skyldes, at fortællinger, myter og savn har en særlig plads hos alle inuitter – herunder også grønlandere. Gennem adskillige generationer var fortælletraditionen den eneste formidler af traditioner og livsformer. Historierne om religions- og livssyn, rummede ofte moraler med kategoriske bud og forbud. På den måde medvirkede historierne til at sætte normer for folks adfærd. At gøre brug af den narrative metode virker således oplagt som det næste step i behandlingsarbejdet i Grønland. Derfor planlægges en uddannelse i narrativ samtalepraksis iværksat i Orpigaq i 2017, som kan supplere konsekvenspædagogikken.

Kurset i narrativ praksis vil give medarbejderne en fælles begrebsverden omkring deres forskellige positioner i arbejdet med børnene og de unge og kvalificere de processer, de skaber i samtaler og i kontakten. Forløbet vil bidrage til en skærpet bevidsthed omkring *intentionerne* med det, man gør i sin praksis og i samtalerne, samt bidrage til en stadig refleksion over og en forholden sig til effekterne af ens professionelle tilgange og beslutninger.

Der vil blive trænet grundlæggende narrative samtalefærdigheder, og der vil blive skabt et kendskab til narrativ teori, men med vægt på at integrere disse teorier og de erhvervede færdigheder i den konkrete socialpædagogiske praksis i Orpigaq.

Det forventes at blive meget værdifuldt for Orpigaq at gennemføre dette arbejde og herigennem yderligere at få udviklet det pædagogiske behandlingsarbejde.

Når dette forløb er gennemført, vil Orpigaq få mulighed for at stå på de ønskede 3 ben i behandlingsarbejdet i Grønland, nemlig konsekvenspædagogikken, den narrative tilgang og den kognitive tilgang.

Ud over denne ganske omfattende udvikling af den pædagogiske metode er der i løbet af projektperioden sket andre, mindre omfattende ændringer først og fremmest forårsaget af, at det har vist sig, at der var store forskelle på at arbejde med grønlandske og danske unge – og forskelle på at arbejde i Grønland og i Danmark. Det har betydet, at aktiviteter i naturen er blevet tillagt større betydning, at der er kommet mere fokus på betydningen af struktur i dagligdagen, at der er kommet fokus på at udøve pædagogik med mindre snak, fordi de grønlandske unge reagerer mod det, de opfatter som overdreven italesættelse fra de danske medarbejderes side. Det sidste er noget af det, der vil blive nærmere udfoldet i et efterfølgende afsnit.

En væsentlig del af formålet med Orpigaq er kompetenceudvikling af det grønlandske personale, så institutionen kan overdrages til grønlandske hænder efter projektperiodens udløb, og de nævnte pædagogiske metoder udgør er en del af den sidemandsoplæring, der finder sted. Der er nu også indbygget rutiner, hvor en socialrådgiver fra Kanonen kommer til Orpigaq regelmæssigt. Socialrådgiverens arbejde er blandt andet at lave sagsgennemgang på de unge. Det betyder konkret udarbejdelse af følgende dokument på hver ung:

- Tidslinje - fra fødsel til anbringelsen i Orpigaq
- Eksisterende sagsakter på den unge - fremfinding og oplistning
- Samlet viden om den unge - udarbejdelse af oversigt
- Kommunens handleplansmål for anbringelsen
- anbefalinger til det pædagogiske arbejde fra f.eks. PPR eller psykiater

På baggrund af dokumentet med de her nævnte overskrifter udarbejder socialrådgiver et oplæg til drøftelse med medarbejderne, hvor det pædagogiske arbejde med den unge drøftes og aftales. Opgaven er at træne medarbejderne i at beskrive behandlingsarbejdet, lave behandlingsplaner, inddrage diagnoser og at lave status og indskrivningsnotater og udskrivningsnotater.

Samarbejdet med Tilsynet og kommunerne

Orpigaq har i sin levetid haft besøg af Tilsynet 5 gange. Der har været en god, åben og konstruktiv dialog med Tilsynet. Der har blandt andet været fokus på pædagogik, kultur, bygden, de fysiske rammer og de unges muligheder i Orpigaq. Tilsynet har talt med hele personalegruppen, de unge og naturligvis ledelsen og den til Orpigaq tilknyttede socialrådgiver fra Danmark, der er på Orpigaq ca. en uge om måneden for at understøtte det skriftlige arbejde og det pædagogiske udviklingsarbejde. Samlet set har Tilsynet været kritisk på en konstruktiv og understøttende måde.

Ser vi på samarbejdet med kommunerne er det også yderst positivt. Sagsbehandlerne arbejder ud fra de rammer og vilkår, der er til rådighed for dem, og noget af det, der kan give udfordringer for sagsbehandlerne er bl.a. de manglende sagsakter på de unge, der tidligere er nævnt. Det er ikke alle steder og i alle sager muligt med en systematisk sagsbehandling, hvis der ikke er tilstrækkelig viden om for eksempel handleplaner. Den individuelle og helhedsorienterede indsats, der er ønskelig i samarbejdet, forudsætter også en dokumentationshåndtering i kommunerne, som sagsbehandlerne ikke har til rådighed. Et fælles dokumentationssystem kommunerne imellem, så der kan arbejdes videre i den unges sag ved kommuneskift vil være optimalt i samarbejdet mellem opholdssteder og kommuner og dermed øge effekten af de ressourcer, kommunen stiller til rådighed gennem en anbringelse.

Status og evaluering af projektets hidtidige forløb

I den oprindelige projektbeskrivelse for Orpigaq er opgaven beskrevet således:

”Følgende funktioner skal løses: Medarbejderne i Orpigaq skal yde kvalificeret socialpædagogisk behandling i forhold til de unge, som er anbragt i projektet. De skal kunne agere som **rollemodeller** inden for en afprøvet og virkningsfuld pædagogisk praksis – og med stor respekt for den kultur, som de befinder sig i. De skal **turde gå forrest** og **påtage sig opdragerollen** og **turde bruge sig selv i rollen** – også når det er svært for den unge. På Orpigaq vil medarbejderne være optaget af, hvorledes de mest **optimalt udviser omsorg** for de unge. Omsorgsbegrebet indebærer også troværdighed. **At være en troværdig voksen for den unge betyder bl.a. grænsesætning, ”at overholde aftaler”, ”at gøre det, man siger, man vil gøre”**. Troværdighed er et begreb, der hænger tæt sammen med en følelse af tryghed for den unge. En tryghed i at ”jeg som ung på Orpigaq har voksne, jeg kan stole på, uagtet mine vanskeligheder, gøren og laden”. Det kræver robusthed at være omsorgsperson for den unge. Medarbejderne skal kunne **give den unge ”noget af sig selv”** i arbejdet som professionel. Relationsarbejdet med de unge er betinget af, at de kan spejle sig i medarbejderen som menneske. Det nødvendiggør, at medarbejdere har deres personlighed med på arbejde og bruger opholdsstedets værdier og normer som et værktøj. Medarbejderne skal motivere de unge til at kunne gå andre veje, end de har gjort tidligere. En robust person er i projektsammenhængen **et ærligt menneske, der tør, kan og vil hjælpe et andet menneske**. Denne **robusthed** er vigtig at besidde som medarbejder i Orpigaq.”

I forhold til ønsket om at kunne løse disse opgaver var starten vanskelig. Det skyldes flere forhold:

- Problemer med at rekruttere tilstrækkeligt kvalificerede medarbejdere
- Uvanthed med at agere i et grønlandsk samfund og med udsatte grønlandske unge, der på en del måder reagerer anderledes end udsatte danske unge
- Manglende muligheder for at kunne give de unge de aktivitetstilbud, de havde brug for, bl.a. fordi det fra starten ikke lykkedes at etablere et skoletilbud til dem

I løbet af den hidtidige projektperiode er det lykkedes at løse en stor del af de problemstillinger, der var i starten, men der er stadig en del udfordringer. Forbedringerne er især sket i forhold til:

Rekruttering: Der er arbejdet med bedre rekruttering. Det betyder, at den medarbejderprofil, der er nu, er mere stabil og langt bedre fagligt funderet. De danske medarbejdere har fået mere forståelse for arbejdet i Grønland og for grønlandske værdier, bl.a. hvordan man siger ting til hinanden. Og de grønlændere, der nu er ansat, er der meget stor tiltro til kan løfte opgaven. Den strategiske plan, der er nu, er at skære ned på antallet af danskere ved

nyansættelser og opnormere antallet af grønlandere. Planen ser ud til allerede at være i færd med at blive realiseret. Det vurderes klart, at det bliver nemmere nu i forhold til rekruttering, blandt fordi der bedre kan gives det rigtige billede af, hvad det er for et arbejde, og hvilke vilkår der er for det, og fordi der nu kommer mange uopfordrede henvendelser/ansøgninger fra interesserede, der har en relevant profil.

I forhold til uddannelse og kvalifikationer i medarbejdergruppen kan man også se en meget positiv udvikling. Der er flere uddannede pædagoger end tidligere, og der er generelt langt flere, der har en uddannelse. Desuden er der flere, der har erfaring fra psykiatri/udsatteområdet fra såvel Grønland som Danmark. Der er bl.a. flere, der har arbejdet med udsatte børn og unge på for eksempel Anstalten og den lukkede institution i Grønland. De erfaringer er naturligvis meget brugbare og relevante i arbejdet. Langt de fleste af de ansatte har således nu en uddannelse for eksempel som tømrer med grundkursus i pædagogik fra Sosuskolen, lærer, cand. pæd i pædagogik, pædagog, BA grad i Hospitality Management, socialmedhjælper, socialrådgiver, anstaltsbetjent, serviceøkonom, mekaniker, terapeut, leder, livvagt, supervisor. Alle, der ikke har en pædagoguddannelse, har langvarig og relevant arbejdserfaring fra det pædagogiske område og særligt udsatteområdet som for eksempel pædagogmedhjælper, enten ved at have arbejdet på fritidshjem, som bostøtte, døgnvagt for psykisk syge, på § 108 institution, opholdssteder for voksne med psykiske vanskeligheder, med omsorgssvigtede børn, med psykisk og fysisk handicappede, udviklingshæmmede, erfaring fra sikrede institutioner, dagsinstitutionsområdet, handicapområdet, socialpædagogiske opholdssteder for udsatte børn og unge.

Uvanthed i forhold til at arbejde med udsatte grønlandske unge i det grønlandske samfund: I starten undervurderede man betydningen af de kulturelle forskelle både imellem grønlandske og danske medarbejdere og i forhold til de unge. I forholdet mellem de to medarbejdergrupper er der sket store forbedringer, dels på grund af den forbedrede rekruttering, der er omtalt ovenfor, dels på grund af en intensiv sparring af de grønlandske medarbejdere. Det har medført, at de danske og grønlandske medarbejdere er blevet mere ligeværdige i det pædagogiske arbejde, og der er nu generelt mere optimisme, energi, engagement og gåpåmod i medarbejdergruppen.

En af de væsentlige kulturelle forskelle handler om brug af sproget. Grønlandere bruger færre ord end danskere, som generelt taler meget om tingene. Det har både betydning i forholdet mellem de to medarbejdergrupper og i arbejdet med de unge. I arbejdet med de unge handler det – som kort omtalt i afsnittet ovenfor – bl.a. om at være mere kortfattet og konkret i sine meddelelser, end man typisk er i forhold til danske unge. Man skal stille enkle spørgsmål og lave meget konkrete aftaler. En konkret aftale kunne for eksempel være: "Du skærer ikke i dig selv. Det er den aftale, vi indgår".

Desuden har man skullet tilpasse refleksionsarbejdet, dvs. det at en ung bliver udelukket fra fællesskabet for en kort stund, fordi vedkommende har lavet noget forkert og så bliver sat til at reflektere over, hvad man har gjort, og hvilke konsekvenser det har for andre og for en selv med henblik på at komme med forslag til, hvad næste skridt skal være. I Danmark er det en velfungerende praksis, men i Grønland er det at blive udelukket fra fællesskabet en mere alvorlig sag. Derfor bliver det brugt i et kortere tidsrum end i Danmark. For eksempel kun en halv til en hel time. På den måde har man med tiden fundet ud af at tilpasse de "danske" metoder til grønlandske forhold, så de kan fungere der.

En anden ting, som man ikke i starten var tilstrækkeligt forberedt på, var, hvor store konsekvenser Orpigaqs etablering ville få for bygdens liv. Det *har* været en stor mundfuld for en lille bygd, hvor man tidligere var vant til at kunne forlade sit hus ulåst, at der nu er unge i

byen, for hvem kriminalitet er en del af vejen til at få fat i bl.a. rusmidler. De unge fra Orpigaq har lavet indbrud, hærværk, berigelsestyveri, der har ændret på, hvad bygden opfatter som fornuftigt i forhold til at låse sit hus, når man forlader det. Der er i projektperioden sket forbedringer, men bygden ømmer sig stadig over placeringen og giver til kende, at den er for lille til at rumme de unge fra Orpigaq, og at hjemmestyret burde have inddraget bygden på forhånd, så den havde været inddraget i mulige løsninger og tiltag og i hvert fald, at det ikke bare blev trukket ned over hovedet på bygden. Der er derfor behov for at etablere et bedre omdømme for institutionen i lokalbefolkningen i Kangerlussuaq.

Mangel på relevante aktivitetstilbud til de unge: Der er fokus på at tilbyde flere meningsfulde aktiviteter, bl.a. aktiviteter, der i højere grad inddrager naturen. Derfor har de ansatte lavet jagtkurser for de unge, så det sikres, at det at gå på jagt sker med respekt for dyret og naturen, så det bliver en fast del af Orpigaqs tilbud, at man går på jagt, og de unge lærer at klare sig selv. Men det er fortsat et stort problem, at det ikke eksisterer et passende skoletilbud.

Der blev ganske vist etableret ordinær skoledeltagelse for de unge fra januar 2014 efter en meget lang periode med forsøg på at få etableret et skoletilbud. Det gav dengang et vældigt løft for de unge og Orpigaq. 8 ud af de 10 unge startede på det tidspunkt i skolen på Qinguata Atuarfia, skolen i Kangerlussuaq der ligger få minutters gang fra Orpigaq. Her undervises børnene fra 1. klasse op til 10. klasse.

På nuværende tidspunkt går kun 2 af de unge i skole, mens flertallet af de nuværende anbragte unge ikke går i skole, og det udgør naturligvis en væsentlig problemstilling af få afklaret, hvad der skal ske på det felt, hvem der har ansvaret, og hvornår der kan ske et gennembrud i sagen. Det er en af de opgaver, som nødvendigvis skal løses, hvis Orpigaq skal sikres en lovende fremtid. Det vil vi se nærmere på i afsnittet om "Barrierer, forhindringer og måder at imødegå dem på".

Som det er nu, er der dog mange forhold i Orpigaqs praksis, der giver anledning til optimisme på institutionens vegne. Det skal vi se nærmere på i det følgende, hvor vi vil beskrive institutionens praksis i forhold til den *Model for Lovende praksis*, som blev defineret i et fælles forskningsprojekt mellem Socialstyrelsen og SFI, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd i Danmark i oktober 2016.

Lovende praksis

Hver eneste dag udføres der socialfagligt arbejde, der ikke er evidensbaseret, men som alligevel udløser effekt for de borgere, indsatsen er rettet mod. Og som altså er til gavn for borgerne og for samfundet. Vi har blot ikke sikker viden om, hvad der skaber effekten. Der er i oktober 2016 udgivet en forskningsrapport, der indkredser de fælles træk ved det, forskerne har kaldt *lovende praksis*. I alt beskrives 11 elementer, som udgør elementer, der udgør en typologi for lovende praksis på det sociale område. Det at opnå høj score når man måler sig op imod denne nyeste standard er tegn på særdeles godt socialt arbejde. Og Orpigaq opnår god score, som vi skal se nedenfor. Modellen med de 11 elementer er en model, som kan bruges til at holde optimal retning på godt socialpædagogisk arbejde og til at monitorere, at man holder det fokus. Altså at man *løbende* og med definerede mellemrum måler sig i forhold til elementerne. Det vil kunne få en meget stor effekt for arbejdet med de unge.

De 11 elementer er forskerne enige om er afgørende for muligheden for at opnå effekt. Helt overordnet er der tre hovedområder, der står frem

- *relationen til borger*
- *den individuelle tilpasning af tilbud og*

- *pladsen til faglig refleksion*

Det, modellen kan, er at bidrage til, at Orpigaq og øvrige opholdssteder har en klar retning for, hvad man skal interessere sig for at udvikle i praksis.

I det følgende vil vi derfor vurdere den nuværende praksis i Orpigaq i forhold til de 11 elementer:

1. Teori og viden: Praksis skal bygge på viden om, hvad der virker, og hvad der er aktuelt bedste viden i forhold til en specifik målgruppe. Orpigaq arbejder som nævnt i foregående afsnit ud fra en viden om, hvad der virker bedst i forhold til målgruppen med anvendelse af pædagogisk metode baseret på konsekvenspædagogik, en kognitiv tilgang, faste strukturer og rammer og relationspædagogik. Disse metoder har alle vist deres værdi i arbejdet med udsatte unge. Derudover planlægger man - som nævnt ovenfor - at intensivere arbejdet med en narrativ tilgang, som skal supplere de andre tilgange og metoder.

2. Virkning: Det er selvfølgelig et ønske, at det pædagogiske arbejde virker. Sociale problemer kan imidlertid beskrives som 'vilde problemer', der betyder, at de kan være meget dynamiske og dermed vanskelige at måle på. Men der kan helt klart dokumenteres virkning af de udførte indsatser på Orpigaq. De unges dagligdag er blevet stabiliseret og normaliseret, deres adfærd er blevet mindre udadreagerende, og der er mindre misbrug og kriminalitet. I forhold til konkrete unge er der en række positive effekter: der er unge, der

- har fået papir på, at de har haft 10 års skolegang
- roligt kan sidde ved et bord og spise sammen med andre
- er blevet langt mindre udadreagerende
- er blevet bedre til at respektere voksne og til at respektere et nej
- er blevet mere glade
- ikke mere bruger vold som udtryksform
- har udviklet sig rigtig meget og er blevet klar over, hvilke konsekvenser det, de har gjort, har for andre og dem selv
- kan passe et arbejde og/eller har en uddannelsesdrøm
- er blevet bedre til dansk, hvilket øger deres muligheder for at tage uddannelse i Danmark
- er kommet i job
- er kommet i uddannelse
- har fået egen bolig

3. Beskrivelse: At praksis er systematisk, nøje beskrevet med angivelse af konkrete redskaber og adfærd er en del af lovende praksis, og Orpigaq kan i meget høj grad leve op til det krav. Noget man kan blive bedre til er at beskrive, hvorfor en konkret praksis forventes at virke overfor den pågældende unge. Hvis man ikke ved, hvad praksis går ud på, er det svært at måle, om den har en virkning. Praksis skal have et formål, den skal følge en plan for hvordan og beskrive med hvilke midler, resultatet skal opnås.

Det indebærer, at andre fagfæller kan se eller læse sig til, hvori indsatsen egentlig består, og hvilke personalekompetencer, det forudsætter, hvem der er målgruppe for praksis, og hvorfor praksis forventes at virke overfor målgruppen. At praksis er velbeskrevet er en forudsætning for, at den kan benyttes andre steder, og at forskellige fagpersoner kan gentage praksis. I Orpigaq arbejdes der i udpræget grad med kontekstbundne indsatser, for eksempel i naturen. Der er i meget høj grad beskrivelser af den praksis, der udføres.

4. Mål: Praksis bør være formålsrettet og følge en plan for, hvordan og med hvilke midler målet skal nås, samt være beskrevet, så fremgangsmåden kan reproduceres.

Et andet vigtigt element er, at der er opstillet relevante mål. Dvs. klart formulerede og tidsbestemte mål for indsatsen. Dvs. målene skal være entydige og håndgribelige for den unge. Overordnet set vil mål i lovende praksis typisk vedrøre bestræbelser på at sikre eller øge målgruppens handlekompetence og selvstændighed.

Formulering af mål er central for effektiv indsats. Og målene skal opstilles i samarbejde med den unge og tage udgangspunkt i målgruppens ønsker og behov, ligesom der også altid skal arbejdes med en tidsramme. Mål skal altså være så konkrete, at der kan følges op på dem.

Når målene er tydelige, styrkes og tydeliggøres den fælles forpligtelse mellem den unge og fagpersonen for at arbejde mod det fælles mål. Mål skal være målbare, accepterede, realistiske og tidsbestemte for at kunne få effekt.

På Orpigaq ser man klart, at arbejdet med at opstille mål sammen med den unge er virksomt i behandlingsarbejdet, og det man stiler efter er at kunne dokumentere en positiv virkning af praksis. Det er afgørende for kvaliteten af et tilbud, at man arbejder med resultatdokumentation.

Der arbejdes konsekvent med mål og fokuspunkter i Orpigaq, og der er et igangværende arbejde med at professionalisere dokumentationsindsatsen i form af det system, der hedder 'Bostedet'. Det er et dokumentationssystem, som arbejder med målrefleksion af det pædagogiske arbejde og som har fokuspunkter på hver enkelte ung i forhold til indsatsen. Det omhandler: Mål, delmål, indsats og evaluering.

5. Overførbarhed: Overførbarhed er også et vigtigt element i lovende praksis. At praksis er overførbar betyder, at den ikke udføres tilfældigt og på en ny måde overfor hver ny ung, så det er muligt at gentage praksis. I det arbejde der nu udføres på Orpigaq med mere konsekvente beskrivelser, opnås overførbarhed.

6. Økonomi: Noget der faktisk også er af betydning i behandlingsarbejdet og lovende praksis er, at praksis er forbundet med økonomisk rentabilitet. Hvis en praksis er uforholdsmæssig omkostningstung, vil den som udgangspunkt ikke være lovende praksis. Lovende praksis har taget stilling til, hvad praksis koster at implementere og drive. For økonomisk tung praksis vil kunne risikere at lukke og dermed ramme brugerne. Økonomisk stabilitet er en forudsætning for fortløbende at kunne udvikle tilbuddet. Der er et grundigt økonomisk fokus i arbejdet i Orpigaq.

7. Faglig refleksion: Praksis skal understøttes af en fælles professionel faglig refleksion om praksis. Dvs. der skal være opstillet rammer og kriterier for, hvordan den faglige refleksion og sparring om praksis finder sted. Der skal være en nedfældet og gennemtænkt strategi for faglig refleksion og sparring. Man skal altså som medarbejder være i stand til at forholde sig til sin egen praksis, herunder begrunde og forklare egne handlinger og valg i behandlingsarbejdet. Her er supervision en væsentlig metode til at fremme den fælles faglige refleksion.

Medarbejderne har tidligere modtaget supervision i Orpigaq, og det beskrives overordnet set sådan, at det har været bidragende og godt for medarbejdergruppen. Aftalen har været, at individuel supervision var frivillig, mens deltagelse i gruppesupervision har været obligatorisk. Medarbejderne har tidligere angivet, at de kun har brugt enkeltmandssupervisionen meget lidt. Supervision efterlyses på nuværende tidspunkt, og mange ønsker, at det igen bliver etableret.

Der er netop indgået en ny aftale med en psykolog fra Nuuk. Man har således ikke pt. en tilfredsstillende praksis, men supervision igangsættes snarest.

8. Relationelt samarbejde: De rette relationelle kompetencer skal være til stede hos medarbejderne. Og det skal være klart, hvilke kompetencer, de skal være i besiddelse af. Det vedrører evnen til som professionel at vise omsorg ved at etablere og fastholde og afvikle en anerkendende og udviklingsstøttende kontakt til den unge. Relationelle kompetencer forudsætter en stor grad af empati, samvittighed, etik, ansvar, imødekommenhed samt faglig indsigt. De kompetencer kan læres og understøttes gennem målrettet og systematisk uddannelse, sparring, træning og supervision. Den tilgang er en grundlæggende del af arbejdsgrundlaget i Orpigaq.

9. Individuel tilrettelæggelse: Praksis skal tage udgangspunkt i den unges specifikke behov, herunder ressourcer og fysiske og eller sociale problemstillinger. Der skal tages udgangspunkt i de unges ønsker og behov og deres specifikke styrker, udfordringer og personlighed. Det forudsætter, at medarbejderne kan favne og rumme den kompleksitet. Et vigtigt aspekt er, at den unge mødes med respekt for sine individuelle behov og forudsætninger. Forskning viser, at der er brug for den unges viden og samspil, og at den unge involveres, hvis indsatsen skal have effekt. Der lægges meget stor vægt på den individuelle tilrettelæggelse i Orpigaq. Den udfordring, der er i det, er, at de unge er relativt dårligt beskrevet ved ankomst. Det vender vi tilbage til.

10. Monitorering: Praksis involverer en systematisk monitorering af borgernes udvikling eller velfærd set i forhold til de mål, der er sat op. Orpigaq har ikke på nuværende tidspunkt en tilstrækkelig udviklet metodik i forhold til monitorering, men er i færd med at implementere praksis for monitorering via 'Bostedet' jf. punkt 4.

11. Opfølgning: Det er afgørende, at der sker en løbende opfølgning på progressionen i forhold til de mål, der er opstillet. Og at de dokumenteres skriftligt, så de kan videregives. Det er vigtigt for kvaliteten af arbejdet, og fordi man ellers ikke kan forholde sig til evt. manglende fremskridt og evt. formulere nye mål, hvis det er nødvendigt. Den unge bliver her konfronteret med sine resultater, og det kan medvirke til at styrke engagementet og forpligtelsen i indsatsen. Den opfølgning kan have mange former: fokuseret samtale, korte spørgeskemaer, selvrapportering (altså hvordan synes den unge selv, det går med et givet mål, evt. FIT-inspireret (Feedback Informed Treatment)). Det styrker forholdet og relationen mellem den unge og en medarbejder, når parterne i fællesskab opstiller mål og sammen vurderer behovet for justeringer. Jo mere opfølgning på opstillede mål, der foregår og jo mere, der foregår rutinemæssig og systematisk feedback til den unge, jo mere forhøjes effekt af behandling. FIT kan anvendes på alle behandlingsforløb og består af to enkle skemaer med fokus på effekt og samarbejde. Skemaerne udfyldes hver gang den professionelle og borgeren mødes i behandlingsprocessen. De behandles efterfølgende med henblik på, hvordan behandleren kan udvikle sin praksis og tilpasse behandlingen til den enkelte borger. Der er i stigende grad styr på opfølgning i Orpigaq, men det foregår ikke systematisk.

Vurderet i forhold til de 11 elementer i "lovende praksis" synes der således at være taget mange positive skridt i løbet af projektperioden, og det må understreges, at Orpigaq har et stærkt bud på pædagogisk praksis, der virker. Det er vigtigt i det fortsatte arbejde på Orpigaq at holde fokus på de 11 elementer, så de kan udgøre en retning og ramme for det, der skal opnås i arbejdsmetoderne. Der er dog nogle forhindringer i forhold til den videre udvikling. Dem vender vi tilbage til. Vi vil nu vende os mod, hvilke problemstillinger de unge har, når de bliver anbragt i Orpigaq. Om dem handler det næste afsnit.

Problemstillinger hos de unge

Hvis man ser på, om man kan gruppere de unge i Orpigaq ud fra problemstillinger, ser det ud som beskrevet nedenfor ud fra foretagne observationer fra maj 2013 og frem til nu.

Stort set alle unge på Orpigaq er visiteret til stedet på baggrund af voldsom og udadreagerende adfærd, som ikke har kunnet rummes andre steder. De fleste af de unge har været på adskillige andre anbringelsessteder, som ikke har kunnet rumme deres adfærd. Den udadreagerende adfærd er kommet til udtryk gennem

- Voldelige handlinger eller voldtægt
- Verbalt truende og krænkende adfærd
- Kriminelle handlinger som indbrud, røveri, tyveri, hærværk, kørsel uden førerbevis mv.
- Misbrug af alkohol, hash, lighergas, hårde stoffer, medicin, stort set alt som kan misbruges
- 'Gadeliv' hvor den unge ikke opholder sig i hjemmet / på anbringelsesstedet

Størstedelen af de unge er ikke undersøgt eller udredt psykologisk eller psykiatrisk, og generelt set er de unge, som visiteres til Orpigaq, ikke særligt velbeskrevne i visitationsmaterialet. Den betydning, det har, er, at det tager længere tid, inden man kommer ind til kernen, og at man bliver nødt til at starte med en mere bredspektret behandling, førend man kan komme i gang med en mere individuel behandling. Og det har naturligvis betydning for tidsdimensionen i behandlingsarbejdet, og hvor hurtigt man kan se en udvikling hos den unge.

De unges udadreagerende adfærd på anbringelsestidspunktet udspringer for størstedelens vedkommende af ubehandlede traumatiske oplevelser og belastninger samt følgevirkninger af langvarigt omsorgssvigt. Langt de fleste af de unge virker til at have omfattende tilknytningsforstyrrelser – oftere F.94.1 Reaktiv tilknytningsforstyrrelse, end F.94.2 Uselektiv uhæmmet kontaktform.

De nævnte problemstillinger fylder langt mest hos de unge, der har været anbragt på Orpigaq. Nogle få unge med egentlige psykiatriske problemstillinger har der også været tale om, men langt de fleste tilfælde af psykoser, stemmehøring, angst, tics, selvskaade m.v. hos de unge har vist sig at være udtryk for mentale og følelsesmæssige overbelastninger, som er forsvundet eller aftaget betragteligt, når der er kommet ro, stabilitet og tryghed omkring den unges daglige tilværelse. Der har også været enkelte med stofpsykoser, som ligeledes er forsvundet, når misbruget er ophørt, og dagligdagen er kommet i stabile rammer.

En enkelt ung har haft autismediagnose, og meget få af de unge har haft symptomer på gennemgribende udviklingsforstyrrelse.

Orpigaq har haft rigtig mange unge indskrevet med symptomer på ADHD – vanskeligheder med at danne overblik, at udvælge de relevante detaljer til aflæsning af situationer, vanskeligheder med koncentration og opmærksomhed, vanskeligheder med impulsiv adfærd, motorisk uro mv.

For de fleste har det vist sig, at de havde udmærkede evner til koncentration og ikke blev afledt – når deres daglige omstændigheder ændrede sig. Dette understøttes af, at en pige som virkede som typisk ADHD-ramt i sin adfærd og symptomer, gennemgik en psykiatrisk udredning i Danmark, som viste, at hun på ingen måde led af ADHD. Hun blev diagnosticeret med en følelsesmæssig overbelastningstilstand, som medførte samme symptomer og adfærd som ADHD.

Det virker overordnet som om, at forekomsten af ADHD blandt grønlandske unge – i hvert fald de unge, der er blevet henvist til Orpigaq – er lavere end forekomsten af ADHD blandt Kanonens unge i Danmark. Af de unge, der har været anbragt på Orpigaq, er der ikke en eneste, hvor man har været næsten sikker på, at de kunne få en ADHD-diagnose.

Orpigaq har haft to andre unge piger i Danmark til psykiatrisk udredning – de fik begge diagnosen PTSD – på baggrund af en opvækst med mange traumatiske oplevelser og mange omsorgssvigt og skift i omsorgspersoner.

Det overordnede indtryk af problemstillingerne hos de grønlandske unge på Orpigaq er:

- Omsorgssvigt
- Traumatiske hændelser (død, selvmord, mord, overgreb, vold, pludselige og gentagne tab af omsorgspersoner)
- Store vanskeligheder i tilknytning
- Store vanskeligheder i at aflæse andre mennesker
- Manglende indsigt i sig selv, manglende sprog og begreber (også på grønlandsk) for følelser
- Tendens til dissociation
- Markant manglende tillid til voksne
- Store vanskeligheder ved abstraktion i alle sammenhænge
- Manglende stimulation og udvikling mentalt og følelsesmæssigt

Under den voldsomme adfærd finder man oftest meget sårbare unge, der er hårdt ramt i forhold til personlighedsudvikling, og som virker udsatte og sårbare i alle typer relationer, og som er særligt åbne overfor misbrug og lindring af indre smerte på forskellige måder. Generelt er de dårligt klædt på til en tilværelse som samfundsborger.

Måske ligger der noget kulturelt i, at disse unge generelt set har manglet voksnes adfærdsregulering og rammesætning, således at udadreagerende adfærd, misbrug, kriminalitet mv. tilsyneladende eskaleres hurtigere, end det er tilfældet med danske unge.

Hvor har Orpigaq haft størst succes?

Orpigaqs største succes pædagogisk og behandlingsmæssigt har ligget i og ligger fortsat i en dæmpning af den udadreagerende adfærd, en stabilisering og normalisering af den unges dagligdag og en skærming mod misbrug og kriminalitet.

Det er hovedsageligt opnået gennem massiv voksentilstedeværelse, faste regler, rammer og struktur, konsekvenspædagogik og isoleret beliggenhed. Det betyder naturligvis ikke, at Orpigaq altid har evnet at levere dette kontinuerligt.

Orpigaq har periodevis – afhængigt af de enkelte medarbejders kompetencer – kunnet arbejde succesrigt med opbygning af relationer, vredeskontrol, samt første bearbejdning af traumer, angst, usikkerhed m.v.

Har Orpigaq været dygtigst til at behandle drenge eller piger?

Samlet set er det Orpigaqs opfattelse, at Orpigaqs medarbejdere har været "dygtigst" til behandlingen af drenge – dette meget overordnet og generaliseret – ud fra den betragtning, at det for de unge drenge har været et større behov for tydelige voksne og konsekvenspædagogik – som Orpigaq har kunnet levere – hvor de unge piger i højere grad har

efterspurgt muligheden for kontinuerlige relationer og mere "snak" – hvilket Orpigaq ikke altid har kunnet levere. Og så har hovedparten af personalet/ledelsen været på konsekvenspædagogik-orienterede mænd – hvilket selvfølgelig har betydning for den type behandling, der udføres. En del af billedet er også, at pigerne generelt er mere skadet end drengene. Pigerne har ofte været 'sendt' mere rundt og væk fra forældre og har i højere grad været udsat for seksuelle overgreb. De skader, det har afstedkommet, kan være sværere i behandlingsarbejdet end drenge, der 'slår på tæven'. Et overtal af drenge i huset giver roligere rammer for behandlingen.

Orpigaq har i forhold til alle indvisiterede målgrupper – bortset fra en skizofren ung, som udviklede sig til at være udenfor Orpigaqs målgruppe – opnået en væsentlig bedring omkring de unges adfærd og funktionsniveau.

Barrierer, forhindringer og måder at imødegå dem på

Skoletilbud

Den mest afgørende aktuelle barriere er det manglende **skoletilbud** for Orpigaq unge. Her er det afgørende, at de parter, der har andel og ansvar i sagen sætter sig sammen og finder en løsning, der kan komme de unge til gode, og at der findes en form og måde at gøre det på, der sikrer at de unge får et skoletilbud. Der har i august 2016 været følgende tiltag i sagen:

- Oversigt over de unge med angivelse af alder og skolehistorik afleveret til skolen
- Skoleinspektør afventer fra sin chef, hvilke forventninger og ressourcer der er i sagen til Qinguata Atuarfia, folkeskolen i Kangerlussuaq
- Skoleinspektør vender efter det aftalte tilbage til Orpigaqs ledelse efter at have gennemgået de unge med begrundelser for, hvem der ligger hhv. udenfor og indenfor et skoletilbud
- Der indhentes samtykkeerklæringer, hvor det er relevant, og de sendes videre til de unges sagsbehandlere
- Opfølgingsmøde i sagen er aftalt mellem skoleinspektør og daglig leder af Orpigaq med henblik på at finde ud af, hvilket tilbud der kan sættes sammen

Et helt konkret forslag til en løsning er, at de unge i Orpigaq tilbydes et specialundervisningsskema på 3 timer dagligt. Enten fra kl. 8-11.30 eller fra 14-16.30 plus pauser, hvor 2 lærere måske deler undervisningen. Efter skoleinspektørens opfattelse har de unge haft en 'hullet' skolegang, der gør, at de ikke har mulighed for at følge med fagligt, og et specialforløb er derfor den rigtige og mulige - eller som han formulerer det - den påkrævede løsning. Han opstiller følgende trin som en mulighed

1. Den unge 'tilpasses' og lærer i praksis på Orpigaq almindelige spilleregler for social adfærd, så skolegang er mulig – en slags social sluse, så der er skabt et fundament, der ifølge skoleinspektøren skal være i orden før skolestart
2. Skoletilbud etableres for den unge i form af deltagelse i specialundervisning på Qinguata Atuarfia, når trin 1 er 'passende' overstået, et tilbud, der er organiseret med flere pauser end den almindelige undervisning, da det vurderes at være nødvendigt
3. Mulig inklusion - delvist eller helt - i de almindelige klasser senere, hvis det viser sig muligt fagligt og socialt

Det vurderes altså, at det ikke kan foregå sådan, at man *bare* starter, for så er muligheden for, at det går godt mindre. Et andet forslag går ud på at etablere et internt skoletilbud på Orpigaq.

Ifølge skoleinspektøren er det helt nødvendigt, at beskyttelsen af de andre børn også er noget, der skal holdes skarpt fokus på, så de øvrige børn, der er tilknyttet skolen, ikke bliver bange for at gå i skole, eller at de unge fra Orpigaq ikke forstyrrer, så børnene ikke lærer det, de skal.

Det må klart vurderes som bedst for de unge at få skolegang *på en skole* for på den måde i så høj grad som muligt at blive en del af et normalt tilbud ved at skulle i skole. Det kan heller ikke udelukkes, at en ung viser sig at kunne deltage i noget af den 'normale' undervisning.

Skoleinspektøren anfører, at i Danmark ville mange af disse børn få et specialtilbud, men det findes ikke i Kangerlussuaq. Der mangler specialtildelet undervisning med specialuddannede lærere, for eksempel en erhvervsklasse, en AKT-klasse, hvor der er en ressourceperson, der kan holde fokus på deres problematikker og have det med i deres undervisning. (AKT betyder Adfærd, Kontakt, Trivsel, hvor læreren er uddannet til at arbejde med grupper af børn og børn med specialpædagogiske behov og har arbejdet med inklusion af børn med særlige behov).

Det man normalt ville gøre i Danmark, nemlig at sætte netværksmøder op, AKT-møder, sætte en kontaktperson på, fungerer ikke på samme måde i Grønland. Hele forebyggelsesnetværket mangler. Der mangler en rådighedslærer og nogen, der laver opsøgende arbejde, når børn ikke kommer i skole.

Skoleinspektøren har tidligere foreslået, at der ses konkret på opstarten af nye elever, og at der her sættes ind med forbedringer. Måske skal eleverne tilbydes undervisning på det niveau, de er kommet til, i stedet for at tage udgangspunkt i deres alder, og måske skal man lave en KREA-klasse for dem, der har svært ved skolegangen (KREA-klasse betyder, at man indoptager kreative og fysiske elementer og processer i undervisningen på en anden måde end i en almindelig klasse). De tanker forekommer fortsat relevante i forhold til det, der nu skal ske.

Opsummerende kan man sige, at skolen og den nuværende skoleinspektør fortsat er meget interesseret i samarbejde med Orpigaq, og at han er parat til at finde utraditionelle løsninger på noget, der er svært, og som skolen ikke får ressourcer til at løse.

På trods af alle de gode intentioner, som skolen har, er det dog svært at realisere intentionerne. De kunne i langt højere grad realiseres, hvis de økonomiske ressourcer til dækning af skolegang fulgte barnet. Det er en stor udfordring i hele Grønland, at penge til skolegang ikke følger barnet, men at udgift pålægges den kommune, hvor barnet anbringes. De behandlingskrævende børn, der kommer fra for eksempel Nuuk bliver dermed en udgift for Sisimiut. Og en ekstra udfordring bliver det der, hvor der ikke i forvejen er et specialklassetilbud, for eksempel i Kangerlussuaq. Til sammenligning følger pengene barnet i Danmark, hvilket giver flere muligheder, blandt for at lave intern skole.

Den tætte sammenhæng, der i Danmark er mellem døgntilbud og skoletilbud, som er de 2 ben i behandlingsarbejdet, har ikke været mulig at etablere i Grønland. Aktiviteter og beskæftigelse bliver dermed en vigtigere del af behandlingsarbejdet. Havde det været et kendt forhold, at et skoletilbud var så vanskeligt at opnå for de unge i Orpigaq, ville det måske have været bedre helt fra start at have satset på at lave intern skole. Men også det ville have været en meget krævende opgave, ikke mindst at skulle gøre det samtidig med den organisatoriske og pædagogiske opbygning af et nyt opholdssted. Og ikke mindst ville det have krævet flere økonomiske ressourcer.

Efterværn og udslusning

En anden vigtig forhindring for fortsat udvikling er, at der ikke er etableret et **udslusningstilbud**.

Det er helt afgørende for Orpigaq og for øvrige opholdssteder i Grønland, at der kommer *efterværn i form af udslusning*, hvilket der ikke har været tradition for i Grønland. Det er altså et nybrud i behandlingsarbejdet i Grønland, der her er tale om. Et meget væsentligt nybrud. Og hvorfor er det så vigtigt?

- Der skal være udslusning, for at det nuværende behandlingsarbejde kan give mening
- De unge har ingenting at komme ud til. Det er afgørende, at de unge ikke bare vender tilbage til kriminalitet og misbrug og bliver en del af recidivstatistikken
- Det er alt for stor en omvæltning at gå fra døgntilbud med høj normering til at bo på eget værelse uden støtte
- De unge har ikke et netværk
- Ingen af dem har nogensinde haft et normaliseret liv, hvor man passede et arbejde
- De fleste, der anbringes på Orpigaq, er 15-16-17 år. De er ikke mindre behandlingskrævende, fordi de fylder 18 år
- De fleste har ikke boet på almindelig vis med deres familie og kender ikke til 'hvordan man gør'

Orpigaqs forslag er, at det første udslusningssted i Grønland oprettes i Sisimiut, fordi job og skolemuligheder er bedre der end i Kangerlussuaq.

Der skal være plads til 4-5 unge, der hver får deres eget værelse, hvor de kan leve så selvstændigt som muligt. Desuden skal der være fælles rum og mulighed for fælles spisning og fælles aktiviteter.

Det tilknyttede personale skal være bosiddende i Sisimiut, fordi det giver størst fleksibilitet. Der skal være overlap og glidende overgang på den måde, at den første uge i udslusningen skal der være en pædagog med fra Orpigaq til at sikre god indslusning i udslusningstilbuddet for den unge og for at overlevere relevante oplysninger til personalet i udslusningen.

Der skal være personale på 24-7, og der skal tilknyttes en daglig leder, der er en del af den samlede personalegruppe. Personalets opgave er at være støttepersoner ift. hjælp til job og uddannelse.

For at bo i udslusningen skal man have et job eller være i gang med en uddannelse. Mister man sit job/uddannelsesplads, er det den unges og pædagogens ansvar at finde et nyt job/uddannelsesplads indenfor en frist på 4 uger. Når man bor i udslusningen, skal stedets regler overholdes. Og man kan ikke bo der, hvis ikke man gør det.

Målgruppen for udslusningen vil være 17½-18 år ved ankomsten. De unge kan komme fra Orpigaq, andre opholdssteder, fra 'gaden', hvis de er velfungerende nok. For at blive indskrevet skal der have fundet en kritisk og realistisk visitation sted ift., om den unge kan klare det og er parat til et udslusningstilbud. Det vil være den samme visitator, som visiterer til Orpigaq.

Orpigaq har i efteråret 2016 forespurgt Tilsynet, om det er indstillet på, at der til Orpigaq knyttes en udslusningsafdeling, men det er endnu ikke afklaret.

Hvilke forhindringer og udfordringer er der?

- Med den nuværende tilgang i Tilsynet skal man have en bolig stående (og dermed økonomi til det) indtil godkendelse af et efterværnstilbud.

- De unges alder der gør, at de gerne vil bo selv, men er de 'gode' nok til det? De vil gerne bo selv, men er ikke klar.
- Den udfordring der kommer af ikke at have gjort sig klart, at udslusning skulle have været etableret noget før. Det burde have været ansøgt fra Orpigaqs start. Det er en klar fejl.
- Om der kan findes tilstrækkelig kvalificeret personale til opgaven

Opnås løsningen, vil det være optimalt for de unge, fordi de vil få støtte til etablering af et voksenliv, og de vil opleve at komme 'tæt' på at bo alene, før de faktisk skal gøre det.

Det er klart, set fra det perspektiv, der kan etableres med de erfaringer, der nu er høstet, at flere unge ville være kommet længere, hvis der havde været udslusning til rådighed. Efter 1½ år i Orpigaqs levetid stod det klart, at udslusning var nødvendig. Det koster mange kræfter at etablere noget nyt, der ikke tidligere har været en del af det grønlandske tilbud, og etableringen af Orpigaq har været krævende på en sådan måde, at det ikke levnedede kræfter til den ret store indsats, der skulle til for at opnå udslusning.

Øvrige barrierer og udfordringer

Ud over disse to store udfordringer og dermed udviklingsområder er der en række mindre, men bestemt ikke uvigtige udviklingsområder:

- Behov for at arbejde mere systematisk med **arbejdsmarkedstræning** for de unge
- Udvikling på **ungesamtalen** med udgangspunkt i de unges fokuspunkter og deres ønsker. Mødet skal holdes en gang pr. uge. De unge skal måles på noget. De skal mærke bedre, at medarbejderne løbende holder øje med, om det går fremad: på godt og ondt skal den unge stå til regnskab. Medarbejderne skal være forberedt til mødet og tage styring på det. Der skal evt. være en grønlandssproget medarbejder med, hvis det er relevant. Der skal være mere pædagogisk fokus i samtalen, og de unge skal lære empati og medfølelse.
- Udvikling af **aktiviteterne, der tilbydes den unge**, både i form af flere tilbud, mere varierede tilbud og bedre kvalitet i det, der tilbydes: Idræt, jagt, fisketure kan sættes mere i system. Det giver mulighed for læring gennem oplevelser og aktiviteter. Man skal arbejde meget mere målrettet med en aktivitetsplan for året og med at skræddersy oplevelser, der passer til de enkelte unge, hvor man indlægger læring.
- De unge skal **inddrages** endnu mere i arbejdet. Det skal være givende og give mening. Ved for meget tvang skabes der modstand.
- Der skal udvikles på de unges **start** i Orpigaq. Måske skal de starte en uge i sommerhus. Måske skal politiet inddrages i starten. De unge skal opdækkes massivt i starten og køres meget stramt. De skal forberedes bedre på kravene, for eksempel så de ½ år senere kan begå sig i bygden uden kriminalitet.
- Opgradering af **sommerhus**, så det kan bruges hele året til behandlingsture.
- Der skal være større klarhed over, hvem der har **udgangsforbud**, inddraget udetid. Det skal stå på tavlerne, så man har et overblik sammen med den unge. Man kan indføre rød, gul, grøn, så man for eksempel er på grønt kort: så må man gå ud.
- Endnu mere ud i **naturen**. Der ser de unge medarbejderne i en anden rolle, og medarbejderne ser de unge i en anden rolle. Det giver ro til de unge, og man kan mærke dem noget mere. Rammerne har betydning for relationsdannelsen.
- **Hjemlighed**. Vægge og døre males. Der skal være mere fokus på 'pang', ungdom og især hjemlighed, og man skal gøre mere ud af de unges værelser
- **Værksteder**. Træværksted og musiklokale vil være en meget stor udviklingsmulighed i forhold til det pædagogiske tilbud

- **Aktivitetsrum.** Et rum, hvor de unge kan slå sig løs med Fatboys, bordtennis, boksebold mm.
- **Forpligtet deltagelse i aktiviteter.** Aktiviteterne skal være formålsbeskrevet og tage udgangspunkt i et arbejde med de unges motivation, ansvar og forpligtelse overfor sig selv. Dvs. mere fokus på individuel tilrettelæggelse, hvor det understøtter behandlingsarbejdet.
- **Udvikling af arbejde med tidslinjer med børnene,** så det understøtter behandlingsarbejdet, et arbejde med den røde tråd i den unges livshistorie og et vigtigt arbejde med historieskrivningen i den enkelte unges liv. Ikke mindst relevant på grund af de nævnte manglende sagsakter

En forhindring eller barriere for god effekt af behandlingsarbejdet er også, om børnene anbringes på det 'rigtige' tidspunkt. Og et fokuspunkt er dermed også, om **aldersgruppen** er den rigtige. Ville det være mere formålstjenligt at arbejde langt mere forebyggende? Børnene er ikke sjældent skadet på en måde, så det kan blive problematisk, at de anbringes så sent. For nogens vedkommende kan man nærmest være bagud på point, når de først anbringes som 15-årige.

Hvis man i Grønland satsede på langt tidligere anbringelse og forebyggende indsats, kunne man med stor sandsynlighed nå længere i anbringelsen og nå mere effektivt at give børnene bedre handle-mønstre og fundament. Et forhold her er, at § 107 ikke findes for voksne i Grønland, og det vil ikke altid være muligt at bringe den unge "safe", så de kan klare sig selv som 18-årige. Mange af de unge har ikke en diagnose, man kan anbringe dem på. Det udgør et problem.

De unge kan i princippet forlænges i Orpigaqs varetægt, indtil de er 23 år, men de unge vil – selvfølgelig og meget forståeligt – gerne 'hjem'. Men tidlig anbringelse vil ikke give effekt, hvis ikke anbringelsen har den kvalitet, den skal have.

Såfremt man arbejdede med en mere tidlig og forebyggende indsats for eksempel gennem sundhedscentre i kommunerne, ville det forudsætte dels de rette kompetencer, men også et tværgående og forpligtende samarbejde mellem sagsbehandlerne, sundhedsplejerske, familiebehandling, alkoholbehandling, misbrugsbehandling, psykolog, diætist, vægtkonsulent og skole og PPR.

Eksempelvis kunne man overveje at oprette en forsøgskommune, hvor der blev etableret et tæt og koordineret samarbejde på tværs af de involverede i en forebyggende indsats. F.eks. kunne forsøgskommunen være Sisimiut.

Et andet forhold, man kunne have overvejet, hvis den nuværende erfaring havde været der, var at have søgt om 15 pladser på Orpigaq i stedet for de nuværende 10. Det ville have været bedre, fordi behovet for pladserne er der, og fordi en større organisation med flere medarbejdere også ville have givet mindre sårbarhed ift. opsigelser og vikardækning for eksempel. Og dermed ville det have bidraget til et bedre behandlingstilbud.

Et sidste forhold, der kan peges på, som noget, der har været en barriere, er, at noget af det, der måske kunne have gjort en forskel var at have været mindre 'flinke', altså mere klare i mælet i forhold til, hvad det krævede af de grønlandske medarbejdere at udføre jobbet med de unge. Det er en hårfin balance, hvordan man arbejder i en ny og fremmed kultur, hvor man naturligvis skal respektere den kultur, man er i, men jo også lære noget fra sig om, hvordan man arbejder med personfarlige unge. At acceptere grønlandske normer, hvor de ikke er forenelige med behandlingsarbejdet, har været en del af praksis og måske en misforstået

opfattelse af først og fremmest at skulle respektere grønlandsk kultur og norm. Et konkret eksempel på det er, at det først er efter 3½ år, at en grønlandsk medarbejder erklærer sig parat til at tage rådighedsvagten, selvom den er en del af det helt ordinære arbejde. Og det er blevet accepteret, at så måtte danskerne tage den del af jobbet. Det samme gælder vagter til jul og nytår. At arbejde på et opholdssted kræver jo bemanning - også til højtider, og at alle møder ind, når man har vagt.

Fremadrettede input og anbefalinger

Centrale aspekter er blevet præsenteret i hvidbogen, og de rummer et potentiale i forhold til det videre arbejde. Realiseringen af nogen af forslagene indebærer fortsat udfordringer, men også oplagte forbedringer. De forbedringer, ændringer og udviklingspunkter, der skal peges på for at få indsatsen for udsatte børn og unge i Grønland yderligere kvalificeret, er beskrevet nedenfor.

Det følgende er ikke-prioriterede overordnede anbefalinger til elementer, der med fordel kan arbejdes med i den kommende periode i Orpigaq og i arbejdet på opholdssteder i Grønland.

Formålet med hvidbogen har været at bidrage til øget kvalitet i arbejdet med den enkelte udsatte unge i Orpigaq og samtidig at bidrage til større kvalitet og nytteværdi af ressourceanvendelsen og om muligt at påvirke til, at alle involverede medvirker aktivt til forbedring af indsatsen på anbringelsesområdet i Grønland.

Anbefalingerne vedrører både formål og mål med behandlingsarbejdet, centrale elementer i behandlingsarbejdet og arbejdet 'rundt om' behandlingsarbejdet. Anbefalingerne er organiseret under følgende 4 overskrifter:

- Ressourcer
- Organisation
- Ydelser og effekt
- Omdømme

Ressourcer

- **Rekruttering.** Det anbefales fortsat at være meget kritisk og nøgtern i forhold til at få de rette personer med *de rette kvalifikationer* ansat, så det i højest mulig grad sikres, at der er en stabil medarbejdergruppe i Orpigaq og på øvrige opholdssteder.
- **Fastholdelse af medarbejdere.** Den rigtige rekruttering er helt afgørende for fastholdelse af medarbejdere. Fokus skal være på udvikling af det pædagogiske arbejde, og at de unge som en selvfølge skal være i centrum for alt arbejde. Fastholdelse er en nødvendighed for at sikre stabilitet i ydelsen.
- **Kompetenceudvikling.** Det anbefales at have forøget fokus på kompetenceudvikling, også som et element i god fastholdelse af medarbejdere. Her tænkes på alle medarbejders interne kompetenceudvikling via intern sparring fra leder, sidemandsoplæring, kompetenceudvikling via at give og modtage konstruktiv kritik. Anvendelsesorienteret samtaletræning med de unge er også et særdeles relevant udviklingsfelt for medarbejdergruppen ligesom konflikthåndtering og større viden om kommunikation og samtaleværktøjer samt større kendskab til diagnoser og behandlingsarbejde og magtanvendelser samt fokus på udvikling af *narrativ tilgang* i

arbejdet. Gerne med deltagelse fra andre opholdssteder hvor relevant. Det kan også med fordel overvejes at arbejde med en mere struktureret videndeling i form af en eller to pædagogiske dage pr. år, evt. med deltagelse af tilknyttet socialrådgiver og med at arbejde med deltagelse i udviklingsprojekter og med tildeling af mentorordning til nye medarbejdere, hvor mentor deler sin erfaring og kompetencer gennem rådgivning og sparring. Fokus på medarbejderudvikling på tværs af opholdssteder vil kunne være en fordel både i forhold til ressourcer og videndeling.

- **Feedback.** Det anbefales, at holde fokus på at give og modtage feedback på en professionel måde som en del af en professionel måde at arbejde på.
- **Supervision.** Bør tilvejebringes snarest i Orpigaq og generelt være en del af en professionel praksis.
- **Fortløbende fælles og faglig refleksion over egen praksis.** Der skal tilvejebringes rammer og metoder for det, fordi det er en afgørende del i forhold til at udvikle egen praksis, jf. Lovende praksis. Der skal være en strategi for faglig refleksion og sparring, der er gennemtænkt og skrevet ned. Det betyder en bevidst refleksion over mål og midler, og at medarbejderne kan gøre rede for, hvad den faglige praksis består af.

Organisation

- **Ledelse. Daglig ledelse.** Det anbefales, at der arbejdes med ledelsesopgaven med udgangspunkt i følgende hovedpunkter:
 - Opprioriter **det eksterne samarbejde**, herunder samarbejdet med bygden/byen. Det gælder i forhold til skolen, politiet, bygdebestyrelsen, forebyggelsesudvalget i bygden osv. Opprioriter også samarbejde med uddannelsesinstitutioner og myndigheder udenfor bygden
 - Hold skarpt fokus på **metodeudvikling og behandlingsarbejdet**
 - Hold fortsat fokus på **medarbejderudvikling og medarbejderinddragelse**
 - Opprioritér og hold fast på det helt afgørende fokus at **undgå rømninger**, fordi det gavner de unge og det nødvendige samarbejde med bygden/byen
- **Skolegang.** "Der er undervisningspligtigt for ethvert barn, der bor i Grønland" står der på hjemmestyrets hjemmeside. Ergo må det også gælde for børn og unge i Orpigaq og på øvrige opholdssteder. Folkeskolen i Grønland er hjemmestyrets ansvarsområde og de enkelte kommuners. Det anbefales, at det klargøres, hvem der har ansvaret for, at børn og unge på Orpigaq og andre opholdssteder modtager undervisning, og at udbygge samarbejdet med skolen for at opnå løsning i forhold til skolegang snarest for alle unge anbragte.
- **Forventninger til medarbejderne på opholdssteder** beskrives og formidles på skrift. Det anbefales, at dette papir produceres og udleveres til alle, der kvitterer for at have læst det, og at det udleveres til alle nyansatte, der ligeledes kvitterer for at have læst det.
- **Den unge er den vigtigste og mest centrale samarbejdspartner i anbringelsen**, hvilket er et potentiale, der skal tages alvorligt. Der skal tages udgangspunkt i den unges viden og erfaring, livsperspektiv og egne ønsker og mål, og det skal der ledelsesmæssigt fokus på.
- **De fagfolk, der indgår i forløbet er typisk ikke bundet sammen i en fælles plan med mål for den samlede indsats.** Her er der et vigtigt udviklingspunkt, som bør

løftes i fællesskab af de involverede, og det er et punkt, der ledelsesmæssigt skal tages hånd om at give et bidrag til at få professionaliseret.

- **Fokus på forankring af projekt.** Det anbefales at have øget fokus på 'udenrigsministerposten' i ledelsesarbejdet med henblik på at søge forankring og samarbejde alle steder, hvor det findes relevant, f.eks. i forhold til uddannelsesinstitutioner, andre opholdssteder etc. i Grønland. Det anbefales i den kommende fase at have et maksimalt fokus på forankring af projektet Orpigaq i bygden, hos de grønlandske myndigheder, institutioner og samarbejdspartnere.

Ydelser

Der bør etableres fokus på gennemførelse af følgende emner/temaer

- **Etablering af et udslusningstilbud** er afgørende for god effekt af ydelsen.
- **Afklaring af skoletilbud til målgruppen.** Skoletilbud bør etableres, og der bør indgås forpligtende aftaler om skoletilbud til Orpigaqs børn og unge, så den del ikke kommer til at mangle i det behandlingstilbud, børnene får.
- **Pædagogikken.** Der er ro og konsistens i forhold til pædagogikken på den måde, at dens elementer kan beskrives og udføres af medarbejderne. Det anbefales ikke at tabe den del af arbejdet af syne.
- **Udvikling af kontaktpersonrollen.** Rollen er vigtig i relationsarbejdet med den unge. Der skal holdes fokus på at udvikle den rolle, så den bliver så optimal og professionel som mulig, og at den del af arbejdet opprioriteres tidsmæssigt.
- **Udvikling af aktivitetstilbuddet.** Den del af arbejdet bør udvikles og tunes, så mål og indsats kan beskrives klart som en del af behandlingen.
- **Udvikling af arbejdsmarkedstilknytning.** Den del af behandlingsarbejdet bør tunes. Der skal bl.a. holdes fokus på, hvornår den unge er klar til arbejdspraktik, så 'oversalg' af den unge undgås, og på, at mål og indsats kan beskrives klart.
- **At bruge fælles tid og ressourcer på at udforske og udfolde de positive resultater.** Der skal holdes fokus på *metode*, på måder at samarbejde på om den unge, der virker og er god og effektiv praksis.
- **Den unges inddragelse i behandlingsarbejdet.** Den unge er ikke 'en patient' med fejl og mangler, der skal fjernes eller repareres. Den unge udgør en ressource i behandlingsarbejdet med vigtig viden om, hvad der skal lægges vægt på. Jo mere den unge får et eget ansvar, fordi mål, indsatser og opfølgning er klare, jo større effekt af behandling. Indsatser skal handle om at styrke, udvikle og tilpasse den unges ressourcer til de mulige samfundsperspektiver.
- **Fokus på behandling efter konkret og individuelt behov.** Fokus på individuel, fleksibel og helhedsorienteret indsats.
- **Samarbejde med den unge og eventuelle pårørende bør styrkes.** Alt, der kan understøtte den unge i et bedre liv, bør inddrages i behandlingsarbejdet.

- **Det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde skal styrkes.** Metoder og organiseringsformer i det arbejde skal udvikles og beskrives bedre, og de faglige uddannelser samt videre- og efteruddannelser skal ruste bedre til dette nødvendige samarbejde. Herunder forøget fokus på koordinering af arbejdet, for eksempel mellem opholdssted og sagsbehandler og PPR, men også generelt mere fokus på koordination mellem den unge, fagfolk og sektorer, der er involveret.
- **Helhedsorientering i arbejdet.** Det bør opprioriteres, at behandlingsplaner dels professionaliseres, dels følger den unge på tværs af institutioner og sektorer. Det er til stor skade for den unge og behandlingsarbejdet, at det ikke sker nu på en professionel måde.
- **Samfundsorienterede indsatser bør opprioriteres.** Individuel behandling med fokus på deltagelse i samfundslivet (for eksempel arbejdspraktik) kan kun lykkes, hvis den modsvares af tilstrækkelig grad af rummelighed i samfundet og hos befolkningen. Den unges ressourcer spildes, hvis ikke dette er tilfældet. Den civile sektor, for eksempel erhvervslivet og foreningslivet mv. bør i højere grad end nu inddrages aktivt i behandlingsarbejdet.
- **Opprioritering af tidlig og forebyggende indsats,** så behandlingsarbejdet påbegyndes langt tidligere end nu.
- **Udarbejde informationsstrategier og andre indsatser, der påvirker lokalbefolkningens holdninger og værdier,** så alle tager ansvar for den store opgave det er at indsluse de unge udsatte i samfundet
- **Udvikling af samtalerne med de unge.** Det anbefales at træne personalet i at blive bedre til at lave samtaler med de unge og at lade den del af behandlingsarbejdet blive opprioriteret, og at samtalerne inddrager narrativ metode.
- **Beskrivelser og konkretiseringer af specifik praksis** i forhold til mål, målgrupper, metoder, indsatser, evaluering og dokumentation og løbende udviklingsbehov.
- **Samarbejde med alle relevante uddannelsesinstitutioner i Grønland,** så der kommer maksimal udnyttelse af ressourcerne og maksimal inddragelse af grønlandsk erfaring og viden.
- **Kvalitetsudvikling gennem reflektiv praksis.** Øget fokus på betydningen af reflektiv praksis, hvor både den unge, fagpersonen og institution løbende vurderer og eventuelt justerer indsatsen.

Omdømme

- **Fokus på omdømme.** Der er brug for stærkt fokus på omdømme både i Grønland og i Danmark, da det har væsentlig betydning for både visitering af unge, rekruttering af medarbejdere og bygdens opbakning til institutionen og de unges mulighed for arbejdspraktik. Det er bl.a. vigtigt at få afmonteret myter om for eksempel de ansattes uddannelsesniveau. Jo mere synlig og aktiv Orpigaq kan være ved events og arrangementer i bygden jo bedre

Afsluttende bemærkninger

Der hvor organisationen Orpigaq er kommet til nu, er der brug for fokus på stabilisering og konsolidering. På at udvikle stabilitet og sammenhæng i indsatsen overalt hvor det er muligt. At satse helt og fuldt på målrettet indsats, der har effekt for de unge. Virkelig at være målfokuseret. Og fokus på udslusning er en meget vigtig del af næste fase.

Sammenfattende kan man sige, at der er og har været store udfordringer til nu. Det har ikke været realistisk, at det kunne nås på de planlagte 5 år at skabe de virkninger, der var målet før projektets start. Projektet er derfor blevet forlænget, og måske skal der fortsat ske justeringer i forhold til de opstillede målsætninger og tidsplanen i forhold til at aflevere projektet til grønlandske hænder

Status set i forhold til de overordnede mål, der blev nævnt i indledningen af denne hvidbog er, at det helt sikkert og meget glædeligt går den rigtige vej. Hvis vi kort repeterer de 3 overordnede mål, der skal nås:

A. Børn og unge i Grønland skal have mulighed for en professionel anbringelse i deres nærmiljø

B. De grønlandere, der ansættes i projektet skal uddannes *både* formelt *og* konkret via samarbejdet med de danske medarbejdere, som ansættes i projektet

C. Opholdsstedet skal eksistere i 5 år med bemanning med både danskere og grønlandere. Efter denne periode er forventningen, at grønlanderne selv kan drive stedet professionelt. Stedet skal drives, så der sker en konsolidering i de 5 år, så der er en velfungerende institution, når Kanonens personale trækkes ud. Hvad der måtte være af økonomi i projektet, forbliver således i projektet, så stedet har noget at stå imod med, når danskerne har trukket sig ud. Det nye opholdssted organiseres som en selvstændig juridisk enhed, der økonomisk er adskilt fra Kanonen, så det alene er Kanonens viden, kompetencer og ekspertise, der indgår i projektet. Det konkrete mål er således, at projektet er selvkørende efter 5 år.

Nærmiljø skal her forstås sådan, at man er i egen kultur og eget sprogområde. Projektet er kommet langt på de tre målområder.

Samarbejdet med de lokale uddannelsesinstitutioner skal i høj grad udbygges, så forankringen af projektet også understøttes via dem, for eksempel ved konkret at lægge op til at modtage praktikanter fra Pædagogseminariet i Illulissat.

Der skal arbejdes fokuseret og meget målrettet med Orpigaqs samarbejde med bygden og omdømme i bygden. Bygden ønsker sig fortsat meget mere åbenhed fra Orpigaq. Det bør prioriteres højt. Orpigaq skal inkludere bygden i arbejdet og bygden gerne inkludere Orpigaq. I det hele taget vil det samlet set i forhold til *formidling* af og arbejdet med Orpigaqs *omdømme* være helt centralt i næste fase at arbejde fokuseret og målrettet med *forankring* af projektet i bygden og i samarbejdet med *alle* offentlige instanser, institutioner og det grønlandske samfund med henblik på den kommende overdragelse til det grønlandske samfund. Et stærkt fokus på *forankring* er nødvendig. Skal man identificere særligt kritiske udfordringer nu, er det forankring og omdømme.

Der vil komme en fase, hvor der således også skal bruges flere kræfter på det eksterne, og det forudsætter, at der er ro, orden og sikker drift internt i Orpigaq.

Den kompleksitetsgrad, projektet har, er fortsat stor, og der er indbygget mange risikofaktorer, såvel forudsete som ikke forudsete. Det kræver et godt og tæt og koordineret samarbejde mellem alle involverede parter at opnå gode resultater for unge udsatte i Grønland.

Mange har til nu kastet kolossalt mange kræfter i projektet. Den robusthed, der har været i projektet, på trods af alle vanskeligheder, skal helst føre til, at der kan kippes med det grønlandske flag, fordi det er lykkedes indenfor den nu forlængede tidsramme at opnå langt bedre betingelser og resultater for de udsatte unge, for opgaveløsningen i projektet og for projektets forankring i det grønlandske samfund.